

Jaunimėlis

2017 - 2018 m. m.
LAPKRITIS - GRUODIS Nr. 2

Žėlvos gimnazijos bendruomenės laikraštėlis

Gražių artėjančių Šv. Kalėdų,
laimingų Naujųjų metų !

Sukasi laiko ratai... Žiema
Nuotrauka Eglės Grybauskaitės

Henrikas Radauskas

BALTI MALŪNAI

Balti malūnai mala laiką,
Ir laikas byra ant kalnų,
Ir gruodžio šaltos rankos laiko
Bažnyčios bokštus už sparnų.

Ir jie paskristi nebegali,
Ir aš paeiti negaliu.
Ir kas dabar pasieks tą šalį,
Kur faunas miega tarp gėlių
Ir mėnuo groja rageliu?

Daugiau apie gimnazijoje vykusius renginius skaitykite
interneto svetainėje <https://www.zelva.lm.lt> ir Žėlvos
gimnazijos Facebook paskyroje.

PATAISYMAS: praėjusiame rugsėjo – spalio mėn.
„Jaunimėlyje“ 1 psl. antraštę „Išvyka į Ruklą“ skaityti „Išvyka į
Lietuvos Kariuomenės Generolo Adolfo Ramanausko Kovinio
Rengimo Centrą Nemenčinėje“.

Pastaruosius du mėnesius gimnazijoje ir vėl įvykiai keitė
vienas kitą. Susitikimai, išvykos, kiti renginiai...
Nenuobodžiavome. Ir I-ojo trimestro rezultatus jau
suskaiciavome. Gaila, ne visiems jie džiaugsma nešė. Bet
prieš akis – dar du trimestrai. Yra laiko pasistengti. Tikrai
verta.

O dabar netrukus – ilgosios atostogos. Puikus metas
šventėms, susitikimams su draugais ir giminaičiais. Dar –
gerų knygų skaitymui, įdomių filmų žiūrėjimui,
pasivaikščiavimui vis gražiau baltai besipuošančioje
gamtoje (kaip gerai, kad ji visad šalia).

Tad įdomių, prasmingų žiemos atostogų. Į pamokas linkime
grįžti gerai pailsėjus ir nusiteikus rimtai ir atsakingai kibtį į
mokslus.

„Jaunimėlio“ redkolegija

Mūsų gimnazijoje...

Trumpa prabėgusių įvykių apžvalga

Vyko NETRADICINIO UGDYMO diena

Gruodžio 7 d. mūsų gimnazijoje vyko Netradicinio
ugdymo diena „KALĖDŲ BELAUKIANT“. Šią dieną puošėme savo mokyklą, taip pat dalyvavome
įvairiose kūrybinėse dirbtuvėse:
mokėmės pinti advento vainikus, dalyvavome keramikos
pamokoje, kepėme kalėdinius sausainius, kūrėme
šventinius atvirukus, gaminome kalėdinį traukinuką,
mokėmės šventinių dainų. O trečiokai dalyvavo
edukacinėje pamokoje „Bitute pilkoji“ – čia mokėsi lieti
vaško žvakes.

„Jaunimėlio“ informacija

Pinami advento vainikai. *Nuotrauka Editos Mikalajūnienės*

DALYVAVOME VARŽYBOSE

Žėlvos gimnazijos 5 ir 6 klasės mokiniai važiavo į
kvadrato varžybas ir žaidė prieš Taujėnų gimnazijos
komandas. Mergaitės rungtyniavo su mergaitėmis, berniukai
– su berniukais. Abiems pasisekė laimėti I-ąją vietą ir teisę
dalyvauti zoninėse varžybose.

Informaciją pateikė Otilija Varnaitė

Gimnazijos bibliotekos naujienos

Vyko Šiaurės šalių bibliotekų savaitė

Jau 21-ąją kartą vykusioje Šiaurės šalių bibliotekų savaitėje šiemet jau antrą kartą dalyvavo ir mūsų gimnazija. Šiaurės šalių bibliotekų savaitės metu skaitymuose dalyvauja dešimtys tūkstančių vaikų ir suaugusiųjų vienuolikoje šalių ir autonominių sričių. Vaikams buvo skaitoma ištrauka iš Mauri Kunnas knygos „Lobių sala“.

Kadangi šiemet Šiaurės šalių savaitės tema yra „Salos“, tai po ištraukos skaitymo mažiesiems skaitytojams buvo papasakota apie salas Šiaurės šalyse. Čia yra nesuskaičiuojama gausybė salų, nuo pačių mažiausių uolėtų šcherų iki didžiausios pasaulyje salos - Grenlandijos. Yra salų - valstybių, pavyzdžiui, Islandija. Salos tūkstančiais išsidėsčiusios palei Švedijos, Norvegijos ir Suomijos krantus. Todėl nieko keista, kad salos yra populiarius motyvus Šiaurės šalių dailėje, folklore, literatūroje. Rytinių skaitymų metu buvo kalbama ir apie vieną garsiausių Šiaurės šalių vaikų rašytoją Astridą Lindgren, kurios 110-ąsias gimimo metines šiemet minime. Kalbėjome apie rašytojos gyvenimą, meilę vaikams, skaitėme ištraukas iš jos knygų.

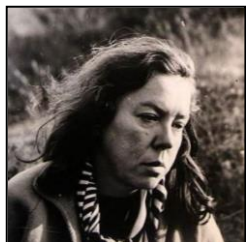

Renginio bibliotekoje akimirka

FOTOMIŠLĖ

Atpažinkite rašytojus – užsienio šalių ir lietuvių, kūrusius pasakas vaikams. Pirmajam, teisingai nurodžiusiam kūrėjų pavardes, šventinis – kalėdinis prizas.

Atsakymus siųskite el. adresu zelvosjaunimelis@gmail.com. Nepamirškite nurodyti savo pavardės!

Parengė Rasa Povylienė

Skaitytojus ir knygos bičiulius telkiančios „Knygų Kalėdos“ šiemet jau septintą kartą pakvietė dovanoti naujų knygų SAVO bibliotekai. Lapkričio 24 dieną ir mūsų gimnazija prisijungė prie šios gražios akcijos. Nuo pat ryto prasidėjo pasiruošimo darbai. Visi rinkosi į salę, dalinosi darbais, aptarė dienos veiklas. O 9 valandą gimnazijos mokytojai, uždegę simbolinį aukurą, skaitė legendą apie Ukmergę. Vėliau visi ėjo į savanoriškas veiklas. Vyresnių klasių mokiniai skaitė pradinukams, darželinukams, seneliams senelių namuose, miestelio bibliotekos lankytojams. Kiti mokiniai tuo metu kūrybinėse dirbtuvėse gamino kvietimus, skelbimus, plakatus, skirtus „Knygų Kalėdoms“. Dar kiti kūrė Kalėdinės knygos lapus. Vėliau pagamintus kvietimus, skelbimus vaikai nešė į miestelį. Aplankė seniūniją, ambulatoriją, girininkiją, parapijos namus, visas miestelyje esančias parduotuves. Visus sveikino su artėjančiom šventėmis ir kvietė prisidėti prie akcijos „Knygų Kalėdos“. Nuveikę visus užsibrėžtus darbus, mokiniai vėl rinkosi salėje. Vaikai pristatė sukurtus kalėdinės knygos lapus, kuriuos susegė į gimnazijos „Kalėdinę knygą“, kurią padovanojo gimnazijos bibliotekai.

Informacija ir nuotraukos Jolantos Gelūnaitės

Pristatome savo sukurtas kalėdines pasakas

Knygos buvo skaitomos ir miestelio bibliotekoje

PAŽĖSTAME GIMTAJŲ KRAŠTĄ

Želvos gimnazija lydėjo sėkmę

Lapkričio pabaigoje Vilniuje, Lietuvos mokinių neformaliojo švietimo centre, vyko šalies mokyklų muziejų 2014-2016 m. apžiūros konkurso apibendrinamoji konferencija. Joje mūsų rajonui atstovavo viena švietimo įstaiga – Želvos gimnazija. Jos muziejaus darbas, projektinė ir kūrybinė veikla buvo įvertinti dviem pirmosiomis vietomis – Aukštaitijos regiono ir šalies mastu. Muziejus apdovanotas Lietuvos švietimo ministerijos I-ojo laipsnio diplomu, LMNŠC diplomu, dovanomis. LMNŠC Padėkos raštu įvertinta ir jaunųjų muziejaus bičiulių veikla (muziejaus bičiulių būrelis veikia prie muziejaus, yra jo aktyvas).

Į konferencijos antrąją dalį pakviesti šalies mokyklų atstovai, dalyvavę etnokultūros darbų „Tautos dvasios beišskant“ konkurse. Sėkmę ir čia lydėjo želviškių devintokų grupė – Gaudvilė Gervinskaitė, Roką Kalesnyką, Eglę Grybauskaitę, Dovydą Remeiką, Reginą Vaičiūnaitę, kurie pristatė savo parengtą darbą „Žirgininkystės ir arklininkystės tradicijos Želvos krašte“. Devintokai turėjo ką pasakyti: ir apie žirgininkystės istoriją, ir tradicijas, ir žirgininkystės entuziasto šviesios atminties Jono Vinskaus veiklą, ir apie žirgininką Kazimierą Trota. O devintokė Eglė Grybauskaitė papasakojo apie savo tėtį Vyta – arklių šeimininką. Darbus vertino ne tik autoritetinga komisija, bet ir etnologė, kraštotyrininkė Gražina Kadžytė. Devintokų darbas įvertintas LMNŠC III-ojo laipsnio diplomu.

Padėkos raštas ir asmeninė dovana teko ir mokytojai Rasai Povylienei, padėjusiai moksleiviams parengti įdomų darbą.

Laikraščio „Gimtoji žemė“ informacija

Su darbo vertintoja žinoma etnologe Gražina Kadžyte

Toliau pristatome projektą

„Žirgininkystės ir arklininkystės tradicijos Ukmergės rajono Želvos krašte“

Dar šis tas įdomaus, kas galėtų sudominti.

(pristatymo pradžia – praėjusiame „Jaunimėlyje“)

Arklys želviškių kasdienybėje šiandien

Deja, šiandien jau nebedaug Želvos krašto žmonių laiko arklius, žirgus. Iš garsesnių žirgininkų jau minėtas Kazimieras Trota, o keli miestelio ir aplinkinių kaimų gyventojai laiko darbinius arklius, kurie jiems praverčia kasdienybėje, darbuose. Tai želviškiai Albinas Krupauskas, Povilas Dapkus, Bikonių kaimo gyventojas Algis Kabokas, Vyta Grybauskas iš Paželių kaimo.

V.Grybauskas – mūsų klasės draugės Eglės Grybauskaitės tėtis. Ir Eglė, ir jos tėtis pasidalijo mintimis apie tai, kodėl jų šeima laiko arklių, ką šis gyvūnas jiems reiškia:

„Arklių šeima jau seniai, kaip V.Grybauskas sako, nuo paauglystės. Šeimoje buvo net keli arkliai. Kumelės vis atsivesdavo kumeliukų. Kaip pamena, vieno kumeliuko kumelė nemylėjo, tad teko jį girdyti iš buteliuko. Jis taip priprato prie šeiminių, kad vaikščiodavo kaip draugas iš paskos. Su arkliu buvo vežamas šienas, ariama, akėjama, sodinamos bulvės. Dabar jau daugiau dirbama traktoriumi. Bet anksčiau arklys buvo žmogaus maitintojas. Jis labai protingas gyvūnas, pripranta prie šeiminių kaip draugas. Arklių nesunku laikyti, bet reikia, kaip ir kiekvienam gyvūnui, priežiūros, meilės. Reikia nemažai pagaminti žiemai šieno. Šeima priprato prie arklio. Šiomet vienas susirgo, teko gydyti, bet, deja, arkliukas nugaišo, tad teko pirkti kitą. Be arklio šeima, ypač tėtis, negali būti. Tad nusipirko kumelaitę, vardu Žibutę. Ji pas naujuosius šeiminius jau beveik metai laiko. Ji sunkiųjų veislės. Žibutė jaučia šeiminių nuotaikas, supranta balso intonaciją. Daugiausiai ją prižiūri tėtis, bet tenka ir Eglei su mama. Ryte, kai kas nors iš šeimos narių išeina į lauką, kumelaitė žiūri į namų pusę ir žvengia, lyg sveikintųsi. Šeiminkai ją perkelia, pagirdo. Kai karšta, ji daug geria, kai šalčiau ar lyja, negeria. Leidžiasi glostoma. Geria tik švarų vandenį iš švaraus kibiro. Jei iš to kibiro gėrė karvės, tai Žibutė tik prunkščia, negeria. Arklys – švarus gyvūnas. Jis ēda žolę. Jei duodi duonos ar sausainio, ēda iš rankos. Žiemą ēda sausą šieną. Gerai sutaria su gyvūnais: karvėmis, net su šunimi. Kumelaitės negalima erzinti, nes gali kęsti ar spirti, jei pribėgsi greitai. Reikia eiti atsargiai, iš lėto. Kumelaitė darbinė. Kai reikia, ją ariama, pakinkius važiuojama, vežamos malkos, tėtis ir į Želvą važiuoja. Arkliai protingi, turi atmintį. Kai Grybauskų šeima ją nusipirko, naktį ji pabėgo pas buvusį šeiminką. Gerai atsimena kelią. Turi ir pasą.“

Štai ką apie savo šeimos arklius ir dabartinę kumelaitę Žibutę papasakojo Eglė ir Vyta Grybauskai.

Grybauskų šeimos arkliai
Nuotraukos Eglės Grybauskaitės

*Bikonių kaimo gyventojas,
arkliuko šeimininkas Algis
Kabokas Kraštiečių
šventėje*

Gimnazijos muziejaus naujienos

Lapkritis – gruodis

Šįkart jos dvelkia liūdesiu ir rimtimi – netekome mūsų muziejui, mūsų mokyklai, Želvai brangių žmonių.

Lapkričio vidury mus pasiekė liūdna žinia iš Vilniaus nuo muziejaus bičiulės Rozos Bieliauskienės – staigi mirtis ištiko jos pusseserę, o mums – muziejaus bičiulę, profesorę pediatrę iš Filadelfijos Carole Marcus. Jai tebuvo 54-eri metai.

Carole kartu su savo pussesere Roza lankėsi Želvoje 2005 m., kai buvo išleista pirmoji knyga apie Želvą – „Pasakojimai...“. Jauna profesorė tuomet buvo dėkinga už apybraižą apie Želvos žydus šioje knygoje ir tyliai pažadėjo muziejui „atsiųsti dovaną“. Pažadą ištesėjo – 2005 m. gruodį direktorius V. Tavoras už jos atsiųstus 5 000 litų jau pirkto kompiuterinę įrangą, kuria naudojames iki šiol.

...Muziejuje ant sienos prie kompiuterio yra kukli profesorės Carole portretinė fotografija – iš jos šviečia nuoširdi šypsena Želvos vaikaitės, mylėjusios savo močiutės, tragiškai žuvusios per holokaustą mūsų miestelyje, gimtinę ir palikusiai kaip atminimą širdies dovaną – sėkmingo muziejaus darbo priemonę. Deja, gerąją naujieną apie muziejaus sėkmę respublikinėje apžiūroje tepasidžiaugė tik Roza...

Mokytoja – legenda

Lapkričių želviečiai į paskutinę kelionę lydėjo įžymiąją Lietuvos pedagogę iš Paželių kaimo **Prancišką Četkauskaitę**. Ji gimė 1922 m. vargonininko ir muzikos mokytojo Petro Četkausko (1895-1985) šeimoje Paželių kaime.

Mokėsi Želvos pradžios mokykloje, Ukmergės Mokytojų seminarijoje, baigė chemijos studijas Vilniaus Pedagoginiame institute. 1944-1947 m. dirbo mūsų mokykloje pradinį klasių, lietuvių kalbos mokytoja ir visą tolimesnį laiką iki pensijos – Rietavo vidurinėje mokykloje dėstė chemiją. Čia buvo mylima ir gerbiama mokinių, kolegų. Ji buvo viena geriausių Lietuvos mokytojų. Jos darbas įvertintas aukštais valstybiniais apdovanojimais: ano meto Švietimo žymūno ženkleliu, 5 medaliais, už nuoširdų darbą jai suteiktas Nusipelnusios Lietuvos mokytojos vardas.

Išėjusi į pensiją mokytoja atvyko į gimtinę, kur traukė širdis. Gyveno tėvų namuose, slaugė pasiligojusį tėtį. Gyveno tyliai, kukliai, visai nesijausdama Žvaigžde, kurios šviesa paliko ten, Rietave, šviesdama tiems, su kuriais dirbo, kuriuos mokė. O 1992-1993 m. ji trumpam sugrįžo į savo mokyklą – Želvos vaikus mokė tikybos.

Mokytojos gyvenimas jau bus legenda, įrašyta į Želvos krašto istoriją kaip meilės, ištikimybės, pareiškimo simbolis. Muziejuje saugomi Jos ranka įrašyti palinkėjimai Želvos vaikams: „...mokyklos, kurioje pradėjau žengti pirmuosius žingsnius, moksleiviams norėčiau palinkėti ilgetis ir atkakliai siekti mokslo žinių, kad būtumėt tu, kuo norėtumėt būti, o svarbiausia – doriais savo šalies piliečiais“.

Šį „Jaunimėlį“ padėjo parengti:

Mokytoja Zita Kriauciūnienė, bibliotekininkė
Jolanta Gelūnaitė, mokinės Eglė
Grybauskaitė, Otilija Varnaitė. Ačiū joms!

Maketavo Rasa Povylienė

Želvos gimnazija, 2017 – 12 – 18

RAŠYKITE MUMS: zelvossaunimelis@gmail.com

Netekome žinomo kraštiečio

Gruodžio 3 dieną mirė dar vienas muziejaus bičiulis, menotyrininkas, ano meto visuomenės veikėjas, buvęs Kultūros ministras, Kovo 11 – osios Akto signataras, o mums – žymus Želvos krašto žmogus **Lionginas Šepetys**.

Gimęs 1927 m. lapkričio 23 dieną Kazliškių kaime, mokėsis Vederų pradžios mokykloje, šeštą skyrių baigęs Želvoje, siekė aukštesnių mokslų Ukmergės gimnazijoje, Dailės institute baigė architektūros studijas. Domėjosi dailės dalykais, parašė kelias knygas apie meną, o būdamas garbingo amžiaus grįžo prie atsiminimų. Muziejui dovanojo knygas „Siluetai ir spalvos“, „Neprarastoji karta“.

Mokykloje lankėsi 2008 m., kai išleidome knygą „O širdy dar skambučiai aidai“, į ją atsiuntęs ir savo prisiminimų. Jais, tik apie gimtąjį Kazliškių kaimą, dalijosi ir mūsų knygoje „Senieji Želvos krašto kaimai“ (2013 m.) Mylėjo savo gimtinę, joje lankėsi dažną vasarą, nors nei artimųjų, nei giminių čia jau nebebuvo. „Trobos sieną paglostyti“, – sakydavo, nors ir toji jau buvo ne jų trobos, o balto mūro.

Tarsi Dievo dovana už meilę gimtinei, jos žmonėms, mokyklai – ilgas prasmingas, kupinas veiklos gyvenimas. Gaila, bet signataras gyveno ir dirbo sovietmečiu ...

Muziejuje saugoma dar viena mūsų kraštiečio dovana – Kovo 11 – osios Akto kopija, kur yra ir kazliškiečio, mūsų buvusio mokinio Liongino Šepetio parašas.

Chemijos mokytoja Pranciška Četkauskaitė (dešinėje) ir Regina Norkevičienė kalbasi su plieno lydytoju Ivanu Aleksejevu

Nuotrauka iš <http://www.aidas.lt>

Muziejuje veikia senųjų **naujametinių atvirukų paroda**. Šie atvirukai ne vienam vyresniosios kartos atstovui primena vaikystę, kai sveikinimai buvo rašomi ne el. paštu ar SMS žinutėmis, bet spalvinguose atvirukuose. Apsilankykite parodoje!

